

Në bazë të nenit 7 paragrafit 1 pikës 6 të Ligjit mbi Menaxhimin dhe Kontrollin e Brendshëm në Sektorin Publik ("Fleta Zyrtare e Malit të Zi", nr. 075/18) dhe nenit 3 paragrafit 2 të Rregullores për themelimin dhe avancimin e Menaxhimit dhe Kontrollit në Sektorin Publik (Fleta Zyrtare e Malit të Zi", nr. 071/19) kryetari i Komunës së Tuzit sjellë

PROCEDURË E BRENDSHME PËR PROCESIN E MENAXHIMIT TË RRIKQEVE NË KOMUNËN E TUZIT

Qëllimi dhe lënda e procedurës së brendshme

Neni 1

Qëllimi i procedurës së brendshme për procesin e menaxhimit të riskut (në tekstin e mëtejme: Procedura) është të përcaktojë udhëzime të hollësishme për punën në procesin e menaxhimit të riskut, si dhe të përcaktojë përgjegjësitë dhe autorizimet e punonjësve të përfshirë në procesin e menaxhimit të riskut për të mbështetur qëllimet e vendosura të Komunës së Tuzit, mbrojtja e punonjësve dhe asetëve të biznesit dhe funksionimi në përputhje me kuadrin ligjor.

Neni 2

Regjistrimi i saktë dhe në kohë i rreziqeve, gjegjësisht menaxhimi efikas i riskut, krijon bazë të mirë për vendimmarrje më të mirë, konsumim optimal të burimeve në dispozicion dhe çon në rezultate më të mira të biznesit, arritjen e qëllimeve afatshkurtra dhe afatgjata, gjë që kontribuon në forcimin e besimit në menaxhimin dhe funksionimin e Komunës.

Neni 3

Sipas nenit 5, paragrafi 1, pika 3 e Ligjit për Menaxhimin dhe Kontrollin e Brendshëm në Sektorin Publik ("Fleta Zyrtare e Malit të Zi", nr. 075/18), risku është mundësia e ngjarjeve që mund të ndikojnë negativisht në arritjen e objektivat e subjektit.

Mundësitë e humbura për të arritur qëllimet konsiderohen gjithashtu si risk.

Risqet kryesore për Komunën e Tuzit janë ato risqe, intensifikimi i të cilave do të ndikonte negativisht në kryerjen efikase të funksioneve të Komunës si dhe në realizimin e synimeve të përcaktuara.

Përgjegjësia në procesin e menaxhimit të rrisqeve

Neni 4

Personi përgjegjës për identifikimin, vlerësimin dhe menaxhimin e riskut në Komunën e Tuzit është Kryetari.

Drejtuesit e njësive organizative, brenda autoritetit të deleguar, janë përgjegjës për identifikimin, vlerësimin dhe menaxhimin e rreziqeve në njësitë e tyre organizative.

Neni 5

Kryetari emëron një person të ngarkuar për koordinimin e vendosjes dhe zbatimit të procesit të menaxhimit të riskut në nivel komunal.

Personi i ngarkuar për koordinimin e vendosjes dhe zbatimit të procesit të menaxhimit të riskut është i detyruar të:

- njoftojë menaxherët për nevojën e themelimit të procesit të menaxhimit të riskut në Komunën e Tuzit;
- inkurajojë kulturë të menaxhimit efektiv të riskut, ofron mbështetje dhe rrit ndërgjegjësimin e punonjësve për nevojën për një qasje sistematike ndaj menaxhimit të riskut;
- në bashkëpunim me drejtuesit e njësive organizative, të fillojnë aktivitetet për futjen e procesit të menaxhimit të riskut;
- organizojë takime me koordinatorët e riskut të njësive organizative për të përcaktuar hapat, aktivitetet dhe afatet në procesin e menaxhimit të riskut;
- të mbledhë regjistrat e riskut të njësive organizative;
- të përgatisë një regjistër të unifikuar të riskut në nivel të komunës dhe ia dorëzon kryetarit për miratim;
- të përgatisë raport të statusit të riskut dhe koordinojë procesin e përditësimit të riskut në regjistrin e riskut bazuar në të dhënat e mbledhura.

Drejtuesit e njësive organizative janë të detyruar të caktojnë një person të punësuar në njësinë organizative për të koordinuar aktivitetet për vendosjen e procesit të menaxhimit të riskut në nivel të njësisë organizative (koordinator i riskut në nivel të njësisë organizative). Koordinatori i riskut në nivel të njësisë organizative është i detyruar të:

- në bashkëpunim me drejtuesin e njësisë organizative dhe punonjësit e saj, mbledh të dhëna dhe i dokumenton në regjistrin e riskut të njësisë organizative;

- në bashkëpunim me drejtuesin e njësisë organizative monitoron zbatimin e masave dhe përgatit një raport për aktivitetet që lidhen me procesin e menaxhimit të risqeve dhe
- të paraqesë raport mbi aktivitetet Personit të ngarkuar për koordinimin e krijimit dhe zbatimin të procesit të menaxhimit të riskut brenda kompetencës së tij. Raporti përmban një pasqyrë të risqeve të rëndësishme dhe ndikimin e tyre në arritjen e objektivave, aktivitetet e ndërmarra për zbutjen e riskut, si dhe informacione për risqet ndaj të cilave nuk mund të veprohet në mënyrën e planifikuar.

Neni 6

Procesi i menaxhimit të risqevet përfshin fazat e mëposhtme:

- identifikimi i riskut;
- analiza dhe vlerësimi i riskut;
- monitorimin dhe raportimin mbi risqet.

Identifikimi i riskut

Neni 7

Për identifikimin e riskut shfrytëzohen dy qasjet në vijim:

- "nga lart-poshtë", ku në nivelin më të lartë organizativ merren parasysh risqet lidhur me realizimin e qëllimeve strategjike, prioritetet e biznesit, programet kyçe, projektet e investimeve kapitale dhe të ngjashme, dhe
- "nga poshtë-lart", ku të gjitha njësitë organizative shqyrtojnë aktivitetet e tyre vjetore dhe proceset e biznesit, funksionet, projektet dhe identifikojnë risqet e mundshme.

Risqet e identifikuara duhet të përshkruhen në atë mënyrë që përshkrimi i tyre të tregojë se çfarë po ndodh, cili është shkaku i tij dhe cila mund të jetë pasoja në lidhje me qëllimin.

Në procesin e identifikimit dhe përshkrimit të risqeve strategjike dhe operative, mund të krijohet një nënregjistër për identifikimin dhe përshkrimin e risqeve, i cili përfshin në veçanti:

- proceset/funksionet bazë që zhvillohen në njësinë organizative;
- qëllimi;
- Dobësitë / Shkaqet;
- risqet;
- pasojat.

Tabela 1: Shembull i një nënregjistri për identifikimin e riskut

Nënregjistri i identifikimit dhe përshkrimit të riskut				
Proceset/funksionet bazë	Qëllimi	Shkaqet	Risqet	Pasojat

Vlerësimi i riskut

Neni 8

Risqet vlerësohen duke marrë parasysh ndikimin e ngjarjes së padëshiruar në qellim dhe probabilitetin e shfaqjes së ngjarjes së padëshiruar.

Tabela 2: Probabiliteti i shfaqjes së riskut

Nota	Probabiliteti	Përshkrimi
5	Pothuajse me siguri	Mundësia që risku të ndodhë është më e madhe se 75%
4	Ka mundësi	Shanset që risku të ndodhë janë 41-75%
3	Mesatarisht	Shanset e shfaqjes së riskut janë 26-40%
2	Rrallë	Shanset për të ndodhur risku janë 11-25%
1	Shumë rrallë	Shanset e shfaqjes së riskut janë 1 - 10%

Tabela 3: Ndikimi i ngjarjes së padëshiruar në qellim

Gradë	Ndikimi	Përshkrimi
5	Shumë domethënëse	Në rast të paraqitjes së riskut, është pothuajse e pabesueshme që qëllimet të arrihen.
4	E madhe	Në rast rreziku, aktivitetet ndërpriten ndjeshëm dhe nuk ka gjasa që qëllimet të arrihen.

3	Mesatare	Në rastin e riskut, është e vështirë të kryhen aktivitetet e njësisë ekonomike dhe qëllimet mund të arrihen vetëm në një farë mase.
2	I vogël	Në rast risku, aktivitetet kryhen me shqetësime/vonesa të vogla, por ka gjasa që qëllimet të arrihen.
1	I papërfillshëm	Në rast risku, aktivitetet kryhen me shqetësime/vonesa të vogla, por ka gjasa që qëllimet të arrihen.

Vlerësimi i ekspozimit total të riskut llogaritet si produkt i nivelit të vlerësuar të probabilitetit të riskut dhe nivelit të vlerësuar të ndikimit.

Ekspozimi total i riskut paraqitet në formën e një matrice 5x5, si më poshtë:

			NDIKIMI				
			I papërfillshëm	I vogël	Mesatare	E madhe	Shumë domethënëse
			1	2	3	4	5
PROBABILITETI 5	5	Shumë i madh	5	10	15	20	25
	4	I madh	4	8	12	16	20
	3	Mesatar	3	6	9	12	15
	2	E vogël	2	4	6	8	10
	1	Shumë e vogël	1	2	3	4	5

Risk i madh	Risk mesatar	Risk i vogel
-------------	--------------	--------------

Rezultatet nga matrica e rrezikut tregojnë zonat që ata konsiderojnë me risk të lartë, të mesëm dhe të ulët. Matrica e ekspozimit total ndaj riskut ofron udhëzime për natyrën dhe rëndësinë e riskut dhe shërben si një orientim për kualifikimin e riskut dhe është baza për vendimmarrjen për reagimin ndaj riskut (trajtimi i riskut).

Kur kombinohet probabiliteti dhe ndikimi, për sa i përket vlerësimit të thjeshtë matematikor, duhet pasur kujdes, sepse një risk që ka një ndikim të madh dhe një probabilitet të ulët është matematikisht i barabartë me një risk që ka një ndikim të vogël dhe

një probabilitet të lartë, i cili mund të çojë në konkluzione të gabuara pavarësisht se kto dy risqe kryesisht zgjidhen në mënyra të ndryshme.

Reagoimi në risk /trajtimi i riskut

Neni 9

Pasi risqet të jenë identifikuar, analizuar dhe vlerësuar, duhet të identifikohen prioritetet dhe si do të trajtohen risqet.

Më poshtë është një tabelë me një rekomandim mbi nivelin e prioritetit për reagim ndaj riskut.

Tabela 4: Nivelet dhe ekspozimi ndaj rrezikut

Niveli i ekspozimit të përgjithshëm në risk	Statusi i riskut	Prioriteti dhe mënyra e trajtimit
Shumë lart – i papranueshëm	Risk i prioritetit të lartë	Nevojiten masa emergjente korrektuese
Rëndësishëm	Risk i cili kërkon vëmendje konstante	Nevojiten masa korrektuese
Tolerueshëm	Përkujdesje normale	Vazhdimisht të zbatohen masat ekzistuese të kontrollit
Pa vërejtshim	Risku është nën kontroll	Vetëm përkohësisht të përcillet niveli i riskut

Opsionet e mëposhtme të trajtimit të riskut janë të mundshme:

- zvogëlimi/zbutja e riskut për të reduktuar ndikimin ose probabilitetin e riskut;
- transferimi i riskut në një institucion tjetër ose ndarja e riskut me një palë tjetër;
- pranimi i riskut kur mundësitë për parandalimin ose shmangien e riskut janë të kufizuara ose kostot e marrjes së masave janë në disproporcion me përfitimet e mundshme;
- shmangia e riskut duke anuluar ose modifikuar aktivitetin ose procesin që i ekspozohet riskut.

Vendimi për reagimin ndaj riskut merret nga drejtuesit (kryetari dhe drejtuesit e njësive organizative), në kuadër të kompetencave të tyre.

Regjistri i risqeve

Neni 10

Regjistri i riskut formohet në nivel të njësive organizative dhe në nivel komunal.

Të dhënat për regjistrim në regjistrin e risqeve njësive organizative i regjistrojnë no formualrin e regjistrin të risqeve të njësive organizative dhe më pas regjistrat e plotësuar dhe nënshkruar nga ana e udhëheqësit të njësive organizative i dorëzohen personit të ngarkuar për koordinim, vendosje dhe zbatim të procesit të menaxhimit të risqeve në komunën e Tuzit.

Në regjistrin e risqeve regjistrohen të dhënat bazë mbi risqet e identifikuar, siç janë: përshkrimi i riskut, reagimin në risk (masat shtese për zbutjen e riskut) personi përgjegjës për zbatimin e masës dhe afati për zbatim.

Njësia organizative _____									
Rendi nr.	Përshkrimi i riskut	Lloji i riskut	Niveli i refidimit të riskut			Shqyrtrimi i kontroleve ekzistuese	Reagimi në risk	Personi përgjegjës për risk	Afati zbatim
			Ndikimi	Besueshmëria	Totali				

Regjistrat e riskut të njësive organizative janë bazë për përgatitjen e regjistrave të riskut në nivel komunal.

Personi i ngarkuar për koordinimin e krijimit dhe zbatimit të procesit të menaxhimit të riskut në bashkëpunim me drejtuesit e njësive organizative përgatit regjistrin e risqeve të komunës së Tuzit me risqet kyçe dhe ia dorëzon kryetarit në miratim.

Monitorimi dhe azhurimi i regjistrin të risqeve

Neni 11

Përcjellja e risqeve të përcaktuara përshijnë përcjelljen dhe zbatimin e masave për zvogëlimin e riskut. Përcjellja realizohet që të përcaktohet se ka ardhur deri te ndryshimi i

qëllimeve, nëse risqet ende ekzistojnë, nëse janë paraqitur risqe të reja ,nëse besueshmëri dhe ndikimi i riskut kanë ndryshuar dhe nëse kontrollet janë efektive.

Regjistri i risqeve të njësive organizative përditësohet njëherë në vit.

Gjatë përditësimit të regjistrit të riskut duhet të përgatitet raporti mbi aktivitetet lidhur me procesin e menaxhimit të risqeve.

Raportimi

Neni 12

Njësitë organizative i dorëzojnë Personit përgjegjës për koordinimin e krijimit dhe zbatimit të procesit të menaxhimit të riskut në Komunën e Tuzit raportet vjetore për aktivitetet që kanë të bëjnë me procesin e menaxhimit të riskut në nivel njësie organizative jo më vonë se 31 janari i vitit paraprak.

Raporti duhet të përmbajë: një pasqyrë të risqeve më të rëndësishme dhe ndikimin e tyre në arritjen e objektivave, informacion mbi aktivitetet e ndërmarra për parandalimin dhe zbutjen e riskut, si dhe risqet ndaj të cilave nuk mund të veprohej në mënyrën e planifikuar.

Në bazë të të dhënave të paraqitura, personi përgjegjës për koordinimin e krijimit dhe zbatimit të procesit të menaxhimit të riskut përgatit një raport të konsoliduar të riskut dhe një regjistër të përditësuar të riskut dhe ia paraqet për miratim Kryetarit të komunës deri në fund të muajit mars të këtij viti.

Indikatorët e funksionaliteti

Neni 13

Matja e funksionalitetit të procesit të menaxhimit të riskut është një aktivitet kyç i monitorimit të riskut për të vlerësuar efektivitetin e menaxhimit të riskut në realizimin e qëllimeve të komunës së Tuzit.

Treguesit e funksionalitetit dhe menaxhimit të riskut janë:

-
- Personi i caktuar përgjegjës për koordinimin e krijimit dhe zbatimit të procesit të menaxhimit të riskut;
  - Koordinatorët e emëruar për menaxhimin e risqeve në të gjitha njësitë organizative;
  - Përgatitja e regjistrave vjetorë të riskut në të gjitha njësitë organizative;
  - Regjistër unik i riskut i përgatitur në nivel komunal;
  - Numri i trajnimeve për menaxhimin e riskut të cilin e kanë ndjekur të punësuarit;
  - Regjistri vjetor i riskut i miratuar nga Kryetarit të Komunës;
  - Regjistrat e përditësuar sipas njësive organizative.

Neni 14

Procedura e brendshme për procesin e menaxhimit të risqeve i Komunës së Tuzit hynë në fuqi me ditën e nënshkrimit.

KRYETAR

Nik Gjelošhaj

